

דרשות חתם סופר ז' אדר

ועדודך או למס עובר ע"ש ולפי הגיל יובן דר' יוחנן יליף ממסת נדבא ידך לשון נדבא ידך משמע מחולין ולא ממה שהיא הייב בלא"ה ליתן שאין זה נדבא יד, והש"ס פריך מאי משמע דהאי מסה לישנא דחולין הוא כי אדרבא מס משמע בכל מקום מה שהיא כבר הייב ליתן שהטילו המלך עליו לתנו ע"כ לא נדבא יד הוא, ומשני מלינו ג"כ מס שהיא נדבא וישס המלך מס על הארץ, ואדרבא מס בכל מקום משמע ממה שהטילו עליו המלך ליתן הוא נותן, והכא חזו רוליס למילף מסת נדבא ידך לא יהי ממנה שהטילו עליו המלך ית"ש ליתן אלא ממנה שרולא בחפלו ליתן וע"כ מיייתי מויסס המלך אחשורש שנקרא מס אפ"י שלא הי' חייבים ליתן, והסברא נותנת למילף מהך משום דהי' כתיב נדבא ידך ואיך לאו נדבא כינוהו וק"ל.

ונבוא אל המכוון בעזרי שמואל הנביא דקדק כנבואתו עפ"י הי' פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל ולא תאמר אשר עשה בחרבו ובקשתו אלא אשר שס לו דייקא ר"ל מאשר משך לבס למוסר הבליה ורלה בזה שלא יהי' שום נס והמלטה להחיותם ע"מ להשיבם אל הי' ולומר שגם בזה מקיים והחרמת שהרי ממילא ימותו, לא כן הוא כ"ל, והנה שאל לא שת לבו לדבר הזה והחי' גם הטף והנשים וכוונתו להשיבם אל הי' ובכלל מה שהשיב על הארץ שהשחירם לזכרה להי' בכלל זה הוא ג"כ תשובה על כל אשר השחיר מהם לקרבם אל הי' וממילא ימותו ומשום כן אמר אשר שמעתי לקול ה', שהרי עכ"פ בין כך ובין כך יקיים והחרמת ע"כ שמואל רמו לו והחרמת את החטאים את עמלק ע"ד יתנו חטאים כ"ל — ואמר לו שמואל בעיניו על זה כי מאסת דבר הי' שלא להפריד בין עשה עמלק ובין ש"ס לו ח"כ גם שום תשים עליך מלך לא ידרש על אימת המלך ע"כ וימאסך הי' מהיות מלך על ישראל.

נבוא כלל — ואקדים עוד דלשון שימה בכל מקום מורה על שימה בלב והכנת הענין כמו [וילך] שימה צפיהם וכמו שפרש"י על ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ומזה הענין כ"ל משהו"ל [כתובות י"ז]. שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך, שלמדו זה מלשון שימה ולא אמר תמנה או תפקוד עליך מלך אלא ע"כ שהיא דבר המושם אל הלכ להשוב הרי זה יושב על כסא הי' בארץ וכה"ג באופן שיהי' אימתו תקועה בלבו, וכן וישימו עליו שרי מיסים שהי' באופן שנטה לבס אל העבודה ע"י שהמלך צעלמו נגש אל העבודה בלכנים וחומר כידוע מדרש למען ענותו בצלותם. [סוטה י"א]. וכוה כ"ל להבין דברי חז"ל למה נקרא אחשורש שהכל נעשין רשין בימיו שנאמר וישס המלך אחשורש מס על הארץ עפ"ק דמגלה, וקשה וכי מפני זה נעשו רש הלא כן דרך המלכים כלס ואדרבא באחשורש כתיב והנהה למדינות עשה, אבל יובן כי המלך המטיל מס על אנשיו אינו עושה באופן שיעשו רשים ודלים כי מלך יכלכל דבריו במשפט באופן שיכולים להתקיים אנשי מדינתו. אמנם יש אשר לא יטילו בכח רק מעריכים טענותיהם לפני אנשי המדינה ומבקש מהם שהס צעלמם מרלונס וחפלים יראו להטיב עמו על רוב הולאותיו שהי' לו במלחמותיו או שארי עניינים בניינים ומשתאות וכדומה ואז נעשים רשים ודלים כי כל אי רולה לעשות לו עין טוב והמלך מושך לבס בדברים טובים עד שאין קלה לאולרותיו והעם הולכים ודלים, וכן עשה אחשורש אחר שעשה משתאות כאלה, והנהה למדינות רלה למלחות חסרונו ע"כ המשיך לב העם עד שמחפס ורלונס נעשו רשים והעשירו המלך, וע"כ נקרא אחשורש ומיייתי רא"י לזה מדכתיב וישס המלך אחשורש מס ולא שייך שימה אלא בהמשכת לב כ"ל — וכוה מיושב ג"כ פ"ק דחגיגה חי' ע"א יליף גז"ש דאין שמחה בזה אלא מן החולין דכתיב מסת נדבא ידך וכתיב וישס המלך אחשורש מס על הארץ מה להלן חולין אף כאן חולין, והקשו תוס' לילף ממוקדם יהי' לך למס